

www.smilga.lv 25 633 987

Ēkas pārbūve Smilģa ielā

DAUDZDZĪVOKĻU ĒKAS REKONSTRUKCIJA EDUARDA SMILĢA IELĀ 9, RĪGĀ. PASŪTĪTĀJS/BŪVNIĒKS - «RĪGAS INDUSTRIĀLAIS PARKS»/«PASSIVEBUILDING», VALDES LOCEKLIS GĀTIS JANSONS. PROJEKTS - JĀNIS BARTAŠEVICS, IŪ «J-PROJEKTS». BŪVUZRAUDZĪBA - INDULIS EGONS LAZDA. APAKŠUZŅĒMĒJI - «KASRO», «STAĻI», «KCC KOKA GRĪDU MEISTARI», «RBB EKOMATERIĀLI». ZĪMOLI - «ZEHNDER».

TEKSTS AGRITA LŪSE FOTO ANDRIS TONE

Rekonstrukcijas konceptuālais risinājums netapa steigā, bet tika izstrādāts, detalizēti pārdomājot optimālas metodes, kuras pēc būtības spētu uzlabot ēkas kvalitāti un nodrošināt to vēl ilgu laiku.

☐ *Vēsturiskajā jūgendstila fasādē rūpīgi atjaunoti visi dekoratīvie elementi, kā arī atjaunota trūkstošā jumta loga izbūve.*

Rīgas pilsētas būvvaldes arhīva dati apliecina, ka 13 dzīvokļu ēka Eduarda Smilģa ielā 9 uzbūvēta 1913. gadā. Izskatīgais ires nams ar jūgendstila iezīmēm fasādē, kā jau daudzas līdzvērtīgas ēkas, bija pamatīgi cietis no kļājas nevēribas, līdz nonāca tagadējo ipašnieku rokās. Dzīvokļos bija saglabājusies krāšņu apkure un laika gaitā uzkrātā draža, vienā no ēkas sienām tika atklāts pat šāviņa izraisīts bojājums, kas bija pavirši aizmūrēts. Arī pati ēkas vēsturiskā konstrukcija un 50 cm biezs sienas nebija viendabīgas - izmantoti dažādi materiāli, iespējams, arī pārpalikumi no citām ēkām. Tagad piecstāvu mūra ēka ar koka pārsegumiem piedzīvojusi nelielus pārplānošanas darbus, pārseguma maiņu starp pirmo un pagraba stāvu, toties saglabāti vēsturiskie elementi: fasāde, koka grīdas, koka durvis. Rekonstrukcijas konceptuālais risinājums netapa steigā, bet tika izstrādāts, detalizēti pārdomājot optimālas metodes, kuras pēc būtības spētu uzlabot ēkas kvalitāti un nodrošināt to vēl ilgu laiku. Atjaunošanas konceptu noteica vairākas vadlīnijas: vēsturisko vērtību saglabāšana, kvalitatīvas un modernas dzīvojamās vides izveide, ēkas kopējās energoefektivitātes uzlabošana, sasniegšana B klases energoefektivitātes līmeni, veselīga mikroklimata nodrošināšana telpās, rūpīga būvniecība, ievērojot pasīvo ēku būvniecībā izmantojamās principus. Ēkas siltināšanai lietota unikāla metode, iespējams, tas ir pat vienīgais objekts Latvijā, kur

kaut kas tāds realizēts. Vēsturiskās ēkas ir problemātiski siltināt, jo jāzaglabā fasāžu arhitektūras risinājumi, kas nepieļauj siltināt no ārpuses. Savukārt ēku siltināšanai no iekšpuses Latvijā pagaidām pieejama tikai teorētiska pieredze aprēķinu veidā, bet nav zināmi praktiski piemēri. Siltināšana no iekšpuses ietver vairākus riska faktorus, daži no tiem: kā samazināt vai izslēgt kondensāta rašanos ārējā un siltumizolācijas slāni, kā praksē nodrošināt aprēķinos pieprasīto materiālu iestrādi, tajā pašā laikā nodrošināt ēkas blīvumu? Siltināšana ir bubulis, kas lielā mērā iejaucas ēkas arhitektūras tēlā, ja siltināšanu veic no ārpuses, Latvija ir zaudējusi ne vienu vien oriģinālu padomju laika ēku tikai tamdēļ, ka tā ietērpta neglītā kažociņā. No otras puses, jāsaprot, ka resursi jātaupa, cilvēki vēlas mazāk maksāt par energoresursiem, līdz ar to projektu attīstītājiem jādomā par to, ko darīt, kā panākt, lai ēka pēc pārbūves būtu energotaupīga. Ēkas parādes fasāde siltināta no iekšpuses ar kokšķiedras plātnēm, savukārt pagalma fasāde un pretugunsmūri siltināti no ārpuses, bet mansarda jumta siltinājumam izmantota ekovate 400 mm biezumā. Dzīvokļos uzstādīta decentralizēta mikroklimata iekārta ar siltuma un mitruma rekuperāciju. Tādējādi pēc pārbūves iegūti divi labumi - ēkai atjaunots vēsturiskais tēls un dzīvokļi modernizēti atbilstoši laikmeta prasībām. Aplēses liecina, ka ēkas energoefektivitāte ir paaugstināta reizes trīs. Svarīga bija projekta darbu izpilde, blīvējumi, kokšķiedras

plātnes rūpīgs pieslēgums pie logu ailām, pieslēgumi, mezglu savienojumu risinājumi. Bija jārēķinās ar to, ka vēsturiskajām ēkām nav precīzas ģeometrijas un tai jāpielāgo jaunie materiāli. Katrā ziņā siltināšana no ēkas iekšpuses bija izaicinājums, bet gala rezultāts ir tā vērts - iegūta laba pieredze, ēkai saglabāta oriģinālā arhitektūra, topošie dzīvokļu īpašnieki saņem kvalitatīvu un siltu mājokli, kurā komunālie rēķini ir pievilcīgi zemi. Par to liecina arī neliela izmēra apsildes ķermeņi, kuri telpās spēj uzturēt komfortablu temperatūru pat aukstā laikā. Attīstītājiem ir nopietna un ilgstoša pieredze zema energopatēriņa ēku būvniecībā. Pieredze tika likta lietā arī šajā ēkā, iesaistot būv-

niecībā sertificētu pasīvo ēku projektētāju un septiņus sertificētus pasīvo ēku amatniekus. Jāatzīmē, ka sertificēts pasīvo ēku amatnieks nenozīmē tikai prasmju kopumu, bet arī aizrautību un degsmi strādāt ar īpašu rūpību un personisku ieinteresētību kvalitatīvā gala rezultātā. Parastajiem būvniekiem būtu grūti izprast visas tehniskās nianšes, kuras ieviestas projekta realizācijā laba galarezultāta vārdā - lai būtu pievilcīga un funkcionāla vide, bet saglabātos oriģinālais vēsturiskais šarms. Atsevišķu elementu izbūve ēkā pārņemta no pasīvo ēku būvniecības. Dzīvokļos uzstādītas izmantošanai pasīvajās ēkās sertificētas kompakas ventilācijas iekārtas ar siltuma un mitruma rekuperāciju un augstu lietderības koeficientu. Pat darbojoties minimālā jaudas režīmā, iekārtas spēj nodrošināt dzīvokļos veselīgu mikroklimatu - pietiekami daudz svaiga gaisa un komfortablu mitruma līmeni. Nopietna uzmanība pievērsta blīvējumiem. Šajā ēkā katra dažādo materiālu savienojumu vieta ir risināta pārdomāti, lai novērstu aukstuma tiltus. Tās ir detaļas, kuru izpilde prasījusi laika

un finanšu resursus. Ēkas rekonstrukcijas kopējā kvalitāte lielā mērā atkarīga tieši no tehnisko detaļu izpildījuma, kas gatavajos dzīvokļos pat varbūt nav pamanāma, bet ir uztverama kā kvalitatīva un pievilcīga vide kopumā. Ēkā ir saglabāta un eksponēta jebkura vēsturiskā detaļa, kas vien bija saglabājama. Piemēram, dzīvokļos palodzes tapušas no kādreizējā starpsienās izmantotā kokmateriāla - masīviem dēļiem. Vai tas ir izdevīgi?

SUMMARY

CONVERSION OF AN APARTMENT BLOCK ON SMILĢA STREET

Noteikti ne, lētāk būtu izgatavot palodzes no jauniem kokmateriāliem, bet tad būtu zaudēts šarms, un idejiski tas neatbilstu sākotnēji uzstādītajam konceptam.

Dzīvokļos ir saglabātas vecās koka durvis, notīrot krāsojumu slāņus un eksponējot to koka faktūru. Pēdējā stāva dzīvokli ir redzamas griestu sijas, kas kādreiz bijušas auksto bēniņu sastāvdaļa. Arī iebūvēto bidāmo skapju koka konstrukcija tapusi no vecajiem, ēkā demontētajiem dēļiem. Dzīvokļos koka grīdas ir notīrītas un pārklātas ar speciālu eļļu, kāpņu telpā saglabāts vēsturiskais flizējums, kāpnes un kāpņu margas. Autentiskie koka logi bija pārāk sliktā stāvoklī, lai tos atjaunotu, izgatavoti jauni energoefektīvi koka logi, saglabājot vēsturisko formu un mērogu un izmantojot triju stiklu paketes labākai siltuma noturībai.

Vēsturiskajā jūgendstila fasādē rūpīgi atjaunoti visi dekoratīvie elementi, kā arī atjaunota trūkstošā jumta loga izbūve. Krāsojuma tonis piemeklēts, konsultējoties ar vēsturisko fasāžu speciālisti Editi Kaņepi. Smalkā toņu nianšu paletē tika atrasts tieši šai fasādei raksturīgais krāsojums, izmantojot vēsturiskajām fasādēm paredzētos materiālus. Pasūtītāji ir pateicīgi Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai par izrādīto atsaucību un arī pozitīvo novērtējumu paveiktajam darbam ēkas atjaunošanā. ▀

Data in Rīga city building administration archives testify that the 13-apartment block on Eduarda Smilģa street 9 was built in 1913. The handsome tenement building with art nouveau features in façade, like many equivalent buildings, had gravely suffered from utter negligence, until it came into the hands of the present owners. Now the five-storey brick building with wooden slabs has experienced replanning works, yet historic elements have been retained. Insulation is a boggle seriously affecting the architectural image of a building if attached from outside. Latvia has lost many original building looks due to ugly exterior cladding. On the other hand, one should understand that resources should be spared; people want to pay less for energy, therefore property developers should think how to achieve energy saving after conversion works. Front façade is insulated from inside with wood fibre plates while back façade and firewalls are insulated from outside.

Renovation concept was defined by an aim to reach a B-class energy effectiveness level. Construction of some elements in the building was adopted from passive building construction methods. Apartments contain compact ventilation equipment with heat and humidity recuperation and high efficiency rate, certified for use in passive buildings. Even functioning in minimum capacity regime, equipment is able to ensure healthy microclimate in apartments - sufficient amounts of fresh air and comfortable humidity levels.

All historic details possible to be preserved were done so and exposed. E.g. window sills in apartments were made of massive boards, a former division wall material; also the old wooden doors were preserved, clearing away layers of paint and exposing their wooden texture. In the upper floor's apartment one may see beams that formerly were part of the cold attic. Built-in sliding wardrobe's wooden structural elements, too, were taken from old boards demounted in the building.

Developers have a serious and long-standing experience in building low energy consumption houses. That experience was put into practice in the building on Smilģa street as well, involving a certified passive building developer and certified passive building craftsmen. One should note that being certified does not mean only a set of skills but also a passion to work very carefully and with personal interest in a good quality end result. Traditional builders would find it hard to understand all technical nuances introduced in project realisation in the name of good end result - to obtain an attractive and functional environment while preserving the original historic charm. AGRITA LŪSE, MG. ART